

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: Udrag fra Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind", i Paludan-Müller, Fr.: *Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind*, udg. af CARL S. PETERSEN , 1909, s. 493. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-paludanm01-shoot-idm140207697733344/facsimile.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind

Indflydelse paa Menneskets Skæbne, særlig ved deres Stilling i Menneskets Fødselstund (Linje 16: „den, som jeg fødtes under“).

Side 23 Linje 18: *Firmament* (latin) „Himmelhvælving“.

Side 24 Linje 2: *Fortuna* i den romerske Mytologi Lykkens Gudinde; i Kunsten ofte fremstillet med et Overflødhedshorn (her spøgefaldt med en Pose), hvorfra hun uddeler sine Gaver.

Side 24 Linje 6: *Adonis* i den græske Mytologi Kærlighedsgudindens Elsker (se P.-M.'s Digt „Adonis“).

Side 24 Linje 15: *Liljevand* betyder egl. „Liljestængel“, i de danske Folkeviser fra Middelalderen om unge, slanke Kvinder (sml. Lillie osv. Linje 14 og Side 4 Linje 38) og derfra optaget af de nyere Digtere, særlig Dehleschlæger og Chr. Winther.

Side 25 Linje 4: *rigesl* rimende paa tiest og allerfriest efter den dengang almindelige Udtale; paa samme Maade rimer Side 31 Linje 29 Uge paa Stue og Frue, Side 146 Linje 40 indsauger paa skuer.

Side 25 Linje 30: *gør Støv og Vind* endnu bruges Talemaaden at gøre Vind = være vigtig.

Side 25 Linje 32: *Dandy, Stulcer, Petitmaitre* alle Betegnelser for: Laps, Mødeherre; Dandy er et Laanord fra Engelsk, Stutzer fra Tysk og Petitmaitre fra Fransk.

Side 25 Linje 32: *Springfyrr* her omtrent = Laps; sml. Hertz 1829 („Amors Genæstregere“): „Han er en Modens Springfyr og forfølelse“.

Side 25 Linje 33 — Side 26 Linje 8] P.-M. satiriserer her — i lidt overdrevne Udtryk — over Daidens Mødebrugter. — Linje 33—40: Knæbenklæderne, der var almindelige omkring Aar 1800, var i Tiden 1810—20 blevet afhæst af lange Benklæder, der snart var ret vide, snart sluttede tæt og stramt om Benet (begge Dele brugeligt omkring 1830). — Side 26 Linje 7—8: Damerens Kjoler var omkring 1830 nedringede (hvorfor man gik med Sjæl om Skuldren), de lod forneden Foden og Anklen synlige.

Side 25 Linje 35: *Podex* (latin) „Bagdel“.

Side 26 Linje 2: *admirere* (fransk) „beundre, tilbede“.

Side 26 Linje 5: *Møl og Tyl og Mor* Møl (engelsk) er et halvklart, Tyl (fransk) et fint, klart Bomuldstøj, Mor (fransk) et tæt og fast vatret Suktøj.

Side 26 Linje 7: *Psychen* ♀: den yndige Person (sml. Aam. til Side 12 Linje 2).

Side 26 Linje 9: i *det Formale* i det ydre.

Side 26 Linje 20: *Ducater* (italiensk) „Guldmonter, Guld“.

Side 26 Linje 32: *Xeres, Muskateller* Xeres, Sherryvin (efter Byen Xeres i Spanien); Muskateller, en sød, krydret Vin (lavet af Muskat-træets Frugt).

Side 26 Linje 33: *Vandeviller* Vandevillen (♀: et mindre Lyststjål med indlagte Sange til lette og iørefaldende Melodier — stammer fra Frankrig) indførtes i dansk Litteratur af J. L. Heiberg 1825 („Kong Salomon og Jørgen Hattmager“) og kom hurtigt paa Moden; foruden Heiberg skrev i Tiden 1825 — 32 bl. a. Hertz, Overskou, H. C. Anderson, senere (efter 1832) ogsaa Fru Heiberg, Hostrup, Chr. Richardt og Erik Bøgh Vandeviller.

Side 26 Linje 34: *med en Stentors Røst* ♀: med Kræmperøst; Stentor var Grækernes Herold foran Troja, han havde en Røst, der kunde overdøve 50 Mand.

Side 26 Linje 37: i *Tistiller* ♀: i den bare Sørk; Ordet Tistille (♀: „Ti stille!“) opstod i Slutningen af det 18de Aarh. (det findes f. Ex. hos Bagesen 1792 i „Labyrinth“) som et „pæner“ Ord for „Sørk“, fortrængtes ved Midten af det 19de Aarh. delvis af det franske Chemise, men kan endnu høres.

Side 26 Linje 38: *„Søngengersken“* Ballet af Franskmanden Aumer,